

Білоцький Ф.О.,
студент I курсу магістратури
історичного факультету
Житомирський державний університет імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

БАЗИСНІ ОСНОВИ ШЛЮБУ В ІСЛАМІ ТА ЙОГО СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

У мусульманських країнах відсоток розлучень на сьогоднішній день є вкрай низьким. Це викликане тим, що уклад життя мусульман ґрунтується на традиціях ісламу, де весільний обряд й акт одруження є одним із наймудріших звичаїв.

Шлюб (по-арабські «ніках») розглядається в ісламі, насамперед, як праведний акт, акт відданості й відповідальності, як засіб заспокоєння душі й серця. Він являє собою зобов'язання людини перед Аллахом, суспільством і самим собою. Це такий вид зобов'язання, у якому люблячі чоловік і жінка, дотримуючись принципів взаєморозуміння, щирості й терпимості, знаходять любов і мир, жаль і взаємність, комфорт і надію, і в домашній атмосфері любові й ніжності виховують дітей і будують щасливу родину.

Іслам розглядає шлюб не як якусь «таїнство», а як договір про спільне життя, що лише в деяких випадках може бути перерваний шляхом

розлучення. «Шлюб не повинен бути ні ареною протиборства між чоловіком і жінкою, ні засобом «тюремного ув'язнення» жінки й грубого поводження з нею. Він покликаний бути інститутом, що забезпечує спокій, упевненість і стабільність як дружинам, так й їхнім майбутнім дітям». В книзі Коран, зокрема, йдеться про жінок, що «... вони – одіяння для вас, а ви – одіяння для них...» (Коран: сура 2, аят 187) [3, с. 139].

Іслам установив ряд норм, що сприяють нормальному плину всіх процесів, пов'язаних із вступом у шлюб і сімейне життя. Насамперед – це спосіб знаходження дружина, потім – права й обов'язку чоловіка й дружини.

Слово «шлюб» «ніках» в арабській мові означає «з'єднання, збирання». Можна сказати «дерева зібралися», тобто, тісно ростуть поруч. У шаріаті «шлюб» означає висновок відомої угоди, що має свої норми й умови.

Слово «шлюб» є цілком коректним і літературним тому, що в іншому випадку його б не було у Священному Корані. Слово «ніках» означає фактичний вступ у подружні відносини, а також сам процес поєднання. Одруження називають «сполученням», оскільки це дає підставу для вступу в інтимні відносини. Причому араби розрізняють значення цього слова залежно від ситуації. Якщо сказано: «Такий-то сполучався з такою-то або дочкою такого-то, або з його сестрою», то це означає підписання шлюбного договору. Якщо ж сказано: «Чоловік сполучався зі своєю дружиною», то це означає, що відбулося тілесне поєднання з нею.

Відмова й утримання від одруження і дітей є те, що неугodne Аллахові і Його Посланникові. Це йде врозріз із релігією пророків. Всевишній сказав: «І точно Ми посилали Посланників і до тебе, і дарували їм дружин і дітей» [1, с. 16].

Шлюб кращий і бажаний для того, хто в цьому потребує. У будь-якому разі, стосовно шлюбу люди діляться на дві категорії. Перша з них – це люди, що прагнуть до шлюбу й матеріально забезпечена для цього. Їй рекомендується одружуватися незалежно від того, набожні вони чи ні. Якщо ж людина прагне одружитися, але не має для цього засобів, тобто не може виділити дружині покладене їй за законом майно й т. д., то їй варто втриматися від шлюбу й притуплювати свої бажання постом. Якщо ж піст і ліки не зможуть придушити ці бажання, і вона одружується, то може бути, що Аллах подарує їй засоби для утримання сім'ї. Що ж стосується використання лікарських препаратів для послаблення бажань, то їх застосування є незабороненим. Друга – люди, що не прагнуть до шлюбу, може бути в одній із двох ситуацій:

- одна з них – у неї може не бути засобів для вступу в шлюб й у такому випадку їй не рекомендується робити це, оскільки шлюб зобов'язує дотримувати його умов, не впадаючи в нестаток;

- інша – у неї є необхідні засоби для вступу в шлюб, але вона не відчуває в цьому необхідності через статеву слабкість, або хронічні хвороби. Такій людині одружуватися також не рекомендується [2, с. 12].

Важливість шлюбу для того, хто прагне до нього, побоюючись зробити явне гріхопадіння, полягає в тому, що людина, відповідно до шаріату, може одружитися раніше, ніж зробить паломництво, що є обов'язковим релігійним приписом. Якщо ж людина не боїться того, що зробить гріхопадіння, вчинивши перелюб, то вона у першу чергу робить паломництво.

Значення шлюбу стає зовсім очевидним, якщо взяти до уваги те, що це основа родини, а родина є осередок суспільства. У силу цього іслам наполягає на ранньому шлюбі, забезпечивши необхідні умови для його успіху й докладно роз'яснивши їх. До того ж іслам забезпечив захист шлюбу, передбачивши в законі покарання за перелюб. Особливо тяжке покарання відводиться, тому, хто вчинив перелюб в шлюбі, що виражається в забиванні винного каменями на смерть. Можливо ступінь важкості цього покарання відповідає ймовірному результату поширення перелюбу в суспільстві, тому що таке явище відвертає людей від шлюбу. Якщо ж люди уникають шлюбу, то зменшується приріст населення, а це рівносильне убивству людей. Тому забивання каменями на смерть цілком відповідає вазі вчиненого.

Внесок у справу збільшення чисельності нації не є єдиною метою шлюбу, оскільки існує й інша мета. Шлюб являє собою засіб досягнення сексуального задоволеності, урегулювання в сфері емоційних почуттів, а також зняття напруженості й відхилень в урівноваженості людини.

Іслам називає шлюб «міцним завітом», підкреслюючи тим самим величезну відповідальність обох чоловіка й жінки, а також їхню відповідальність стосовно суспільства, тому що успіх у родині означає успіх усього суспільства в цілому. Всевишній сказав: «Й як можете ви взяти його назад, коли ви були наодинці один з одним, і жінки взяли з вас міцний завіт?» [3, с. 143].

Отже, шлюб в ісламі є однією із найважливіших справ свідомого мусульманина за все його життя. Щодо даного питання сам Посланець залишив по собі чимало висловів і тверджень. Кожен фізично здоровий і матеріально забезпечений мусульманин зобов'язаний одружитися. Є кілька причин щодо укладення шлюбу, але найважливіші – продовження роду, і задоволення фізичних і моральних потреб. Існує досить багато правил і порад, якими регламентуються сімейні відносини, а також правила щодо одруження. На відміну від інших світових релігій, іслам забороняє усамітнення, а, навпаки, підштовхує до сімейного життя, про це каже сам Аллах.

Література:

1. Абу Аля Ал – Мауді. Спосіб життя в ісламі. Львів, 2005. 46 с.
2. Жінка в ісламі. Керівник-упорядник Г. Нурулліна. Київ: Світ Знань, 2013. 35 с.
3. Коран (пер. і коментарі І. Крачковського). Баку, 1990. 248 с.